

SZAKDOLGOZAT

Vámos Klaudia

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Élelmiszertudományi és Technológiai Intézet
Édes- és zsiradékipari technológiák és minőségügy
Gabona és Iparnövény Technológia Tanszék

Vámos Klaudia

Édesipari termékszerkezet változása a 2000-es években

Témaválasztásom kiindulópontja, hogy vendéglátóipari középiskolában tanulóként lehetőségem volt belekóstolni a cukrászmesterségbe, amely a tanterv részét képezte és különböző édességek készítésének menetét tanulhattam meg. Ebből kifolyólag szerettem volna mélyebben beleásni magam az édesipari termékfejlesztés területébe, átfogóbb képet kapni az új termékek és trendek kialakulásáról.

Jelen dolgozatomban áttekintést nyújtok az édesipar kialakulásának és fejlődésének rövid történetéről, a túlzott cukorfogyasztás és a cukormentes, édesítőszerekkel készült termékek egészségre gyakorolt hatásáról. Mindezek mellett részletesen ismertetem az édesipari termékek cukorhelyettesítési lehetőségeit, valamint a 2000-es éveket követően kialakult új, édesipari trendeket, azok szerepét, a megváltozott fogyasztói szokásokat és az édesipari vállalatok mind ehhez való alkalmazkodását.

Az édesipari vállalatok számos, különféle típusú csokoládét, cukorkát, rágógumit és egyéb termékeket gyártanak a fogyasztói igények kielégítésére. Azonban ezen termékek fogyasztása esetében kiemelten fontos a mértékletesség, ugyanis számos tanulmány igazolta már, hogy az édességek hosszabb távú, nagy mennyiségben történő fogyasztása szoros összefüggésben áll az olyan súlyos egészségkárosító állapotok kialakulásával, mint az elhízás és cukorbetegség, melyek következtében akár a kardiovaszkuláris rendszer is károsodást szenvedhet.

Napjainkban egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek a testi és mentális egészség megőrzésére irányuló törekvések, melyek nagy nyomást helyeznek az édesipari vállalatokra azon tekintetben, hogy az erre irányuló fejlesztések révén egészségesebb, cukormentes termékekkel igyekezzenek a vásárlói igények kielégítésére. Több vizsgálat is alátámasztotta, hogy az ezen termékekben alkalmazott cukorhelyettesítők fogyasztása megakadályozza a túlzott cukorbevitel negatív következményeinek kialakulását és pozitív hatást gyakorolnak az egészségi állapotra. Mivel a cukormentes termékek iránti kereslet jelentős emelkedést mutatott az elmúlt két évtizedben, jelentősen megváltozott az ezen termékeket gyártó édesipari vállalatok kínálata. A fogyasztók egyre inkább olyan termékeket keresnek, amelyek természetes, egészséges és környezetbarát összetevőkből készülnek. Ennek köszönhetően az

ilyen termékek iránti kereslet is növekszik, mint például a biocsokoládé vagy a vegán, glutén- és cukormentes csokoládé, illetve a funkcionális összetevő alapú édességek. Az erősödő modernizáció és a rohanó életmód olyan tényezők, amelyek a könnyű és gyorsan elkészíthető élelmiszerek iránti érdeklődést növelik. Az embereknek kevés szabadidejük van, ezért az élelmiszeriparban a könnyen fogyasztható, kis csomagolású és könnyű harapnivalók kerültek előtérbe, mint például a „bite size” („egy harapás”) kiszerelésű édességek.

Az édességpiacot az elmúlt években nemcsak a fogyasztói szokások változása formálta, hanem a járványhelyzet és a klímaváltozás együttes hatása is jelentős volt. A COVID-19 járvány miatt az emberek szokásai és viselkedése az élelmiszerfogyasztás terén is jelentős változásokon mentek keresztül. Az emberek egyre inkább keresik az egészséges és fenntartható élelmiszereket, így az édességek készítőinek is fontos figyelembe venniük az alapanyagok minőségét, eredetét és a termelési folyamatokat. A klímaváltozás hatására számos kritikus fontosságú termény termelése egyre nehezebbé válik, és az édességgyártásban is drágulnak az alapanyagok. Az édességipari és üdítőital-kategóriákban az amúgy is magas inflációt tovább fokozta a nyerscukor árának csúcsértékű emelkedése. Az Országos Statisztikai Hivatal adatai szerint a 2019-es évben egy kilogramm kristálycukor éves átlagfogyasztói ára Magyarországon 209 Ft volt, míg 2022-ben ez az ár már elérte a 262 Ft-ot. Az áremelkedés globálisan is problémát jelent, mert a cukor készletek világszerte egyre szűkülnek. Ehhez hozzájárulnak a kedvezőtlen időjárási feltételek, akadályozott műtrágyaszállítások, növekvő üzemanyagköltségek, exportcsökkentés és korlátozás, valamint a kikötői és szállítmányozási költségek növekedése és a világgazdasági események láncolatának hatása. Ezt a kedvezőtlen folyamatot tovább erősítette az Oroszország és Ukrajna között jelenleg is zajló konfliktusos helyzet, ugyanis a szállítási költségek megnövekedtek, ebből kifolyólag a cégeknek távolabbról kellett szállítaniuk alapanyagaikat.

Az fent említettek alapján következtetésként levonható, hogy az egészséges táplálkozás iránti igény és tendencia valószínűleg tovább fog növekedni az emberek felismerése és az elérhető innovatív és egészséges étkezési lehetőségek számának növekedése miatt. Azonban ennek elérése érdekében gyakorlati és realisztikus stratégiákra van szükség, amelyek segítenek a fogyasztóknak a tudatosabb étkezésben. Emellett fontos az oktatási és környezetvédelmi stratégiák fejlesztése is, amelyek ösztönzik az egészséges táplálkozás pozitív változásait, és felhívják a figyelmet az édességek mérsékelt fogyasztására. A folyamatos kutatás és innováció lehetővé teszi, hogy ezek az igények és tendenciák továbbra is fejlődjenek, és az egészségesebb táplálkozás széles körben elérhetővé váljon.